

Arkivsak ID: _____

30 NOV. 2012

Journalpost ID: _____

Saksbehandler: _____

Alle vannregionmyndigheter
Adresseliste

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2012/1099 ART-VM-KSO
Arkivkode:
363.64/3

Dato:
21.11.2012

Høringsuttalelse til foreløpig oversikt over vesentlige vannforvaltningsspørsmål i vannregionene 2012

I tråd med vannforskriften § 28 sendte vannregionmyndighetene 1. juli 2012 foreløpig oversikt over vesentlige vannforvaltningsspørsmål på høring. Høringsperioden er i følge vannforskriften satt til minst 6 måneder, noe som innebærer at høringsperioden i de fleste vannregioner går fram mot årsslutt 2012.

I veilederen til vesentlig vannforvaltningsspørsmål står følgende (Veileder 02:2011):
«Dokumentet vesentlige vannforvaltningsspørsmål skal brukes til å skape bred medvirkning og forankring av prioriteringen av utfordringer i god tid før utkastet til endelig forvaltningsplan skal sendes på høring i 2014.»

Direktoratet for naturforvaltning (DN) koordinerer gjennomføringen av vannforskriften i Norge på direktoratsnivå, og følger opp vannregionmyndighetene i planleggingsarbeidet og fylkesmannen i det miljøfaglige arbeidet etter vannforskriften. DN har gjennomgått alle høringsdokumentene, og gir med dette en generell uttalelse og anbefalinger til vannregionmyndighetene. Uttalelsen har vært forelagt Direktoratgruppen for vannforskriften.

Arbeidet etter vannforskriften i regionene er preget av innholdsrike oppgaveporteføljer, begrensede ressurser, og tidspress som medfører høyt tempo. Med dette som bakgrunn er det et imponerende stykke arbeid som nå er levert. Dokumentene gir et godt innblikk i hvilke utfordringer regionene står overfor både når det gjelder miljø, prosess, ressurser og kunnskap.

DN har her valgt å trekke frem de gode eksemplene på hvordan ulike deler av oppdraget er løst. På noen tema gir vi her konkrete anbefalinger om forbedringer som bør gjøres når høringen er avsluttet. DN forventer at alle vannregionmyndigheter vil følge opp høringen, enten ved å utarbeide en ny og endelig versjon av dokumentet justert på bakgrunn av innspillene, eller i det minste lage en oppsummering av høringen som kan følge høringsdokumentet videre.

Mal for høringsdokumentene

I veileder 02:2011, Vesentlige vannforvaltningsspørsmål finnes det en mal for høringsdokumentene. I de fleste høringsdokumentene er denne malen noenlunde fulgt. Dette er en stor fordel for de etater og organisasjoner som skal gjennomgå høringsdokumenter fra flere regioner.

Lengden på høringsdokumentene er jevnt over overkommelig. I de tilfeller hvor det foreligger vedlegg fra vannområdene har flere presisert at det kun er hoveddokumentet som er på høring. Slike presiseringer er en fordel i forhold til hva man forventer innspill på i høringsperioden.

I regioner med mange vannområder er det en utfordring å gi en kort framstilling av komplekse forhold. Her vil vi særlig peke på Glomma som et godt eksempel. Glomma har gjort en god jobb med å gjøre vedleggene fra de mange vannområdene korte, poengterte og presise.

Samtidig vil DN understreke at vesentlige vannforvaltningsspørsmål er et høringsdokument på *regionalt* nivå. Det er de *regionale* problemstillingene og utfordringene som er på høring. Ved gjennomgang av høringsdokumentene finner vi i enkelte dokumenter ikke oppsummeringer fra vannområdene og opp til vannregionnivå. Dette er særlig knytta til påvirkninger, risikovurderinger og hovedutfordringer for vannmiljøet i regionen.

Sammendragene

Det noe variasjon i hvordan sammendragene i dokumentene er utarbeidet. Her vil vi spesielt trekke fram sammendraget fra Nordland. I dokumentet fra Nordland får man raskt overblikk både over risiko, påvirkninger og brukerinteresser. Noen av sammendragene i høringsdokumentene heller i retning av å være en oversikt over ulike kapitler og ikke et sammendrag av essensen i dokumentet.

Anbefaling: etter at høringen er over bør det i alle vannregioner komme på plass et sammendrag som er i tråd med veilederen til vesentlige vannforvaltningsspørsmål.

Medvirkning og prosess

Det er stor variasjon regionene imellom med tanke på hvordan og hvem som er trukket inn i arbeidet. Det er vårt inntrykk at det har foregått mye bra prosess i forhold til vannregionutvalg og kommuner. Samtidig er regionale referansegrupper i mindre grad benyttet, og det kan synes som at medvirkningen i større grad har foregått i vannområdene enn på vannregionnivå.

Flere regioner har gjennomført scenariokonferanser (også kalt dialogkonferanser) på ulike nivåer, noe som er en stor fordel når det gjelder å få fram ulike kunnskap, interesser og motsetninger. Dette er gjennomført både i Sogn og Fjordane, Rogaland og Nordland (med de regionale referansegruppene som viktig målgruppe). I flere regioner er det også gjennomført møter med miljøorganisasjoner, kraftbransje og andre interesserte.

I dokumentet fra Rogaland går det klart fram hvordan arbeidet er gjennomført; hvilke sektorer som har bidratt med hva, og ikke minst hva som er gjennomført av seminarer, utsendinger, konferanser og møter. Slike oversikter er svært nyttige, og gir et innblikk i hvordan arbeidet har foregått på de ulike nivåene og mellom ulike instanser i regionen.

De viktigste påvirkningene

Framstillingene er noe ulike, men jevnt over gis det gode oversikter over hva som er de vesentligste påvirkningene i regionene. Mens noen regioner har delt påvirkningene inn i om de påvirker vassdrag, kystvann eller grunnvann, har andre valgt en annen inndeling; påvirkninger knytta til fysiske endringer, til forurensning og knytta til biologi. Oversiktene er som regel rangert etter hvor hyppig påvirkningene forekommer. Dette er i tråd med veiledningen. Men det er færre dokumenter som tydelig prioriterer hva som er de mest alvorlige og viktige for regionene å få utbedret.

I noen av høringsdokumentene savner vi en oversikt på regionnivå, fordi påvirkningene er beskrevet kun på vannområdenivå. Dette gjør dokumentene vanskelig tilgjengelige, og er ikke i tråd med at dokumentet skal være regionalt.

Anbefaling: i de regioner hvor det ikke foreligger en samlet regional oversikt over hva som er de viktigste påvirkningene som det må jobbes særskilt med framover i regionen, må dette komme på plass.

Oversikt over risikovurdering

De fleste høringsdokumentene har gode, regionale oversikter over risikoen for at miljømål i vannforekomstene ikke vil bli nådd til 2021. I enkelte dokumenter er det også vist til hvordan bildet ser ut for henholdsvis kystvann, vassdrag og grunnvann. Det er imidlertid flere som ikke har oversikter på regionnivå, men kun i dokumentene som omhandler det enkelte vannområde.

Anbefaling: i de regioner hvor det ikke foreligger oversikt over risiko for regionen samlet, må dette komme på plass.

Vesentlige brukerinteresser

Vi kommer i det videre inn på andre faktorer og annen kunnskap enn det som kan leses ut av Vannnett og karakteriseringen. Grunnlaget for denne kunnskapen og innsikten bygger på de åpne, deltakende prosessene i vannregionene. I disse prosessene er blant annet brukerinteressene kartlagt. Alle så nær som to vannregioner har svært gode framstillinger av ulike brukerinteresser. Vest-Viken har en god inndeling i ulike typer interesser; næringsinteresser, innbyggerinteresser og samfunnsinteresser. Hvordan de ulike interessene kan stå mot hverandre er også godt illustrert i dokumentet fra Agder, hvor brukerinteressene er satt opp i tabell som viser mulig konflikt mellom de ulike interessene.

Trendanalyse

Vannregionmyndighetene har tatt ansvaret for gjennomføringen av vannforskriftens §15c, om utarbeiding av økonomisk analyse. I karakteriseringsveilederen (veileder 03:2010) står følgende om temaet i kapittel 9 *Analyse av trender inkludert økonomisk analyse: «En økonomisk analyse i karakteriseringsprosessen vil i hovedsak være en vurdering av samfunnsutviklingen og påvirkningstrender i årene fram til fristen for måloppnåelsen, mer enn en økonomisk øvelse».*

Gjennomføring av overordna trendanalyser er en krevende øvelse, særlig siden tiden har vært knapp i forhold til frist for å sende dokumentene på høring. I tillegg kan det være vanskelig å finne riktig nivå for ulike typer trender man ser for seg. Klimaendringer vil komme til å påvirke vannforekomstene, men det er ikke lett å nedskalere globale og nasjonale klimascenarier til regionalt og lokalt nivå. Likevel har mange vannregionmyndigheter også tatt med gode drøftinger av hva som kan komme til å inntreffe. Eksempelvis har Finnmark på en oversiktlig måte tatt for seg hvilken effekt klimaendringer kan komme til å få for vannmiljøet i Finnmark. Samtidig vises det til at effekten av endringene også vil få betydning for det videre arbeidet med det regionale tiltaksprogrammet. I tillegg er det gjort rede for hvordan utviklingen innen ulike næringer kan komme til å påvirke vannmiljøet i regionen.

Et annet svært godt eksempel på trendanalyse er fra Hordaland; et eget dokument med «Analyse av trender – samfunnsutvikling og påverknader av vassmiljøet mot 2021» ble publisert i juni 2012. Dette er en svært god og bred analyse av ulike utviklingstrekk som kan komme til å påvirke vannmiljøet

framover. Her er det benyttet kompetanse (personellmessig og kunnskapsmessig) som fylkeskommunen innehar, og er et godt eksempel på internt samarbeid mellom vannregionmyndighet og fylkeskommune.

Hovedutfordringer for vannmiljøet

Det er særlig tre faktorer som er viktige for prioritering av hva som er de vesentlige vannforvaltningsspørsmålene i regionene; påvirkningsanalysene, risikovurderingene og kartlegging av vesentlige brukerinteresser i regionene.

I alle vannregioner har dette vært diskutert både i vannregionutvalg og på vannområdenivå. Selv om ikke utfordringene nødvendigvis er prioritert, er framstillingene av hva som er viktig jevnt over gode. Et eksempel på en god framstilling av hva man må jobbe ekstra med er hentet fra sammendraget til dokumentet i Møre og Romsdal. Her har vannregionutvalget blitt enige om hvilke syv utfordringer (listet opp i alfabetisk rekkefølge) det må jobbes spesielt med framover. Dokumentet fra Vest-Viken gir også en god oversikt over hovedutfordringene.

Det mangler imidlertid i noen dokumenter en bedre framstilling over hva som er viktigs å ta fatt i.

Anbefaling: Hva som er hovedutfordringene i vannregionen må komme bedre fram i de dokumenter hvor dette nå ikke foreligger.

Andre utfordringer og uavklarte problemstillinger

Andre viktige utfordringer knytta til helhetlig vannforvaltning er også beskrevet i høringsdokumentene. Dette er utfordringer og problemstillinger som bør finne sin løsning. Dette gjelder i hovedsak data- og kunnskapsmangel, forvaltningsmessige utfordringer, målkonflikter og hvordan «gamle synder» skal håndteres. Her vil vi igjen trekke fram Møre og Romsdal, som har satt opp letteste tabelloversikter over slike problemstillinger.

Uenigheter i vannregionutvalgene

Prosessene som nå pågår i vannregionene har fått på bordet vanskelige spørsmål knyttet til de mange ulike brukerinteressene som møtes i vannet. Ofte vil de beste løsningene utvikles gjennom lokal tilpasning og de lokale aktørenes kreativitet, dersom deltakerne har tilstrekkelig handlingsrom til dette.

Prosessene gir også gir rom for å diskutere på hvilket nivå ulike utfordringer bør løses. Det er ikke alle utfordringer som lar seg løse lokalt eller regionalt, og i noen vannregionutvalg har man derfor ikke kommet til enighet om hva som er de viktigste vannforvaltningsspørsmålene. Framstillingene av uenighet er klart og tydelig beskrevet i dokumentene. Enkelte problemstillinger er også formelt løftet opp til Direktorsgruppa for vannforskriften.

En av hensiktene med denne “midtveis” høringen er jo nettopp også å få avdekket hva man er uenige om regionalt, slik at uenighetene kan søkes løst innen regional forvaltningsplan skal på høring sommeren 2014. Dersom det skulle oppstå uenigheter som ikke lar seg løse regionalt, ønsker Direktoratet for naturforvaltning en redegjørelse for uenighetene bragt inn til oss, slik at eventuelle uenigheter kan søkes løst på sentralt nivå.

Videre behandling av dokumentet

Her er det gitt ulike signaler fra regionene. Noen fylkesutvalg planlegger å behandle og vedta en endelig versjon av dokumentet justert på bakgrunn av innspillene, i løpet av første halvdel av 2013. Andre har planlagt å utarbeide oppsummeringer av de innkomne høringsinnspillene og legge dette ut på Vannportalen.

Hverken vannforskriften eller plan- og bygningsloven sier noe om en eventuell fastsettelse av dokumentene. Imidlertid er det etter vår mening noen vilkår som bør oppfylles i det videre arbeidet med vesentlige vannforvaltningsspørsmål:

- Høringsuttalelser må summeres opp og gjøres tilgjengelig for allmennheten
- Mangler i dokumentene bør rettes opp slik at dokumentene blir i tråd med gjeldende veiledning
- Dersom ikke dokumentet skal vedtas politisk, er det etter vår mening naturlig at *vesentlige vannforvaltningsspørsmål inkludert høringsinnspill* blir en sak til orientering enten i fylkesutvalg eller i fylkestingene

I tillegg er det slik at ny kunnskap kan komme til underveis i prosessen helt fram til forvaltningsplanen skal på høring. Dette kan påvirke både miljø- og risikotilstandsvurderingene framover. Synliggjøring av dette er nødvendig for å ha en åpen diskusjon rundt ulike problemstillinger framover, og vi tenker oss at i tillegg til diskusjoner som må foretas i vannregionutvalgene, må dette også framkomme på de regionale sidene på Vannportalen.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Yngve Svarte e.f.

Direktør avdeling for artsforvaltning

Øyvind Walsø

Øyvind Walsø

Kopi:

Øvrige fylkeskommuner

Fylkesmennene

Direktoratsgruppen for vannforskriften

Miljøverndepartementet